

DŽON GVIN

Senka
BOGOVA

Preveo
Ivan Jovanović

■ Laguna ■

Naslov originala

John Gwynne

THE SHADOW OF THE GODS

Copyright © John Gwynne, 2021

First published in the English language in the United Kingdom by Orbit, an imprint of Little, Brown Book Group Ltd. London. This Serbian edition is published by arrangement with Little, Brown Book Group, London.

Translation copyright © 2024 za srpsko izdanje, LAGUNA

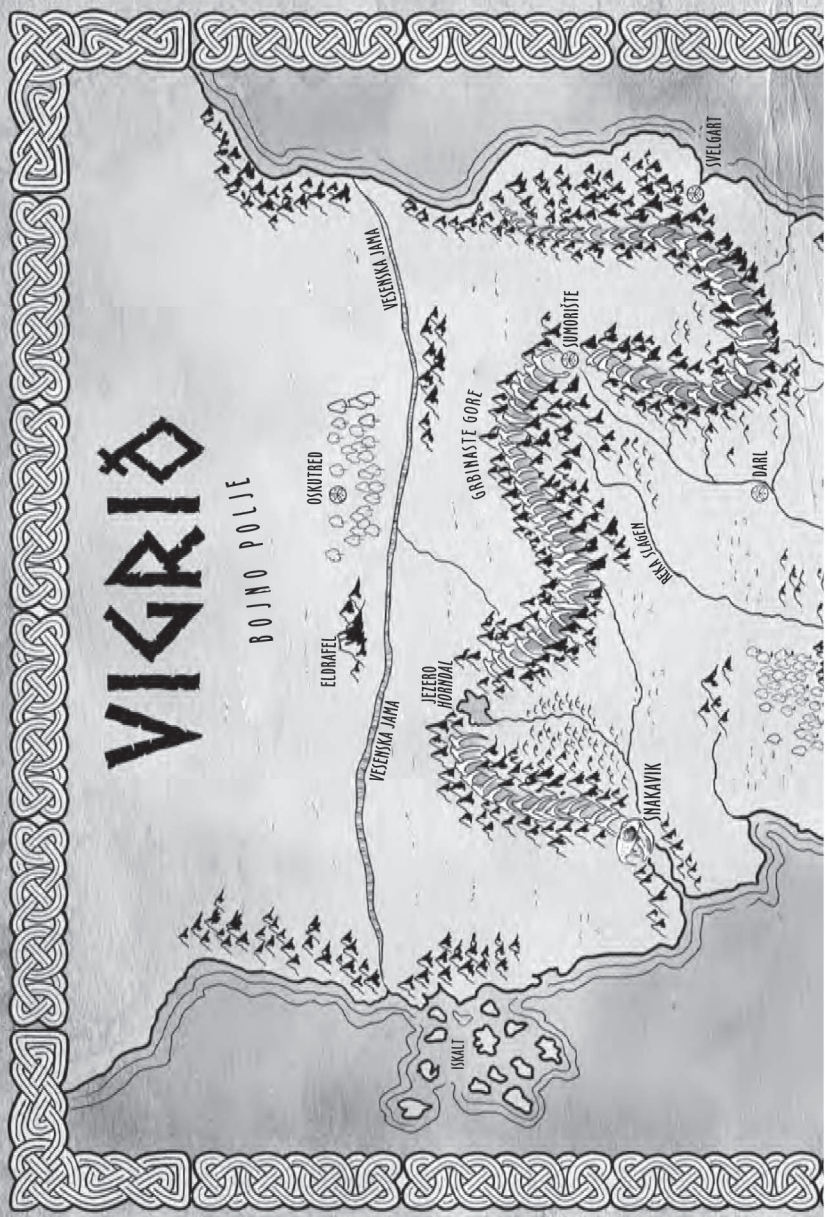
*Za Kerolin,
Moju ljubav,
Moje srce,
Moje sve.
Uvek.*

*Eno senocrnog zmaja kako leti,
Blistave zmiije, sa Brda pomračenog meseca;
On leti nad ravnicom a sa krila mu
vise leševi.*

Voluspa

VIGRIÐ

BOJNO POLJE

POGLAVLJE JEDAN

ORKA

Godina 297. Fridarelda, doba mira

S mrt je deo života“, prošaptala je Orka svom sinu na uvo. Iako je Brekina ruka bila zabačena, jasenovo kopljište čvrsto stegnuto njegovom šačicom, tako da su mu zglavci na prstima pobeledi, a glava koplja bila uprta u irvasa pred njima, u njegovim očima i u tome kako je stisnuo zube videla je da okleva.

Odveć je nežan za ovaj svet bola, pomislila je Orka. Taman što je zaustila da ga prekori, kad je nečija šaka dodirnu po ruci, ogromna šaka kao što je Brekina bila sitna, gruba kao što je Brekina nežna.

„Čekaj“, izusti Torkel kroz upletenu bradu, a dah mu se od studeni pretvori u sumaglicu. Stajao je levo od nje, stamen i ogroman kao stena.

Orka stisnu zube tako da joj mišići zaigraše na vilici, teških reči već u grlu.

Teške reči nužne su za ovaj težak svet.

Ali očuta.

Prolećno sunce šaralo je tlo probijajući se kroz granje što se blago njihalo na povetarcu, jarko se odražavajući o gomilice skorelog snega, poslednje mrazovite poljupce minule zime po ovoj visokoj

planinskoj šumi. Desetak irvasa paslo je po proplanku, jedan mužjak debelih rogova držao je stražu nad krdom ženki i mladunaca dok su pasli i grebali mahovinu i lišajevе sa debela i gromada.

Brekin pogled se promeni, duboko udahnu i zadržā dah, pa potom naglo usledi silovit pokret; okrenu se u boku, ruka mu se pokrenu. Koplje mu polete iz šake: začu se siktaj kad oštro železo raseče vazduh. Orki se nedra naduše od ponosa. Bilo je to valjano bačeno. Čim je koplje izletelo iz Brekinog stiska, znala je da će naći svoju metu.

Istog otkucaja srca kada je Breka bacio koplje, irvas je rešio da digne pogled sa debela sa koga je gulio lišaj. Uši mu se trznuše i on poskoči napred, a krdo oko njega dade se u beg, skačući i vrludajući između stabala. Brekino koplje zari se u deblo, tako da kopljište ostade da podrhtava. Tren kasnije sa istoka se začu kršenje, zvuk pucanja granja i jedna prilika izlete iz gustiša, ogromna, surog krzna i dugih kandži, pa ulete na čistinu. Irvasi se razbežaše na sve strane dok je ta zver jurcala među njima, ne hajući ni za šta oko sebe. Krv je kolala iz rana što su joj se rojile po telu, dugi zubi bili su joj vlažni, crveni jezik isplažen, a onda ode, gubeći se u šumskoj tmīni.

„Šta... šta to bi?“, prosikta Breka, gledajući majku i oca razrogačenim očima, čas Orku a čas Torkela.

„Zlokobvuk“, prostenja Torkel pa potrča, zaboravljajući na lovačko šunjanje. Probi se kroz gustiš i izbi na čistinu, u jednoj ruci držeći debelo koplje, tako da je granje pucalo i kršilo se, a Orka i Breka pođoše za njim. Torkel kleknu na jedno koleno, zubima smače rukavicu i vrhovima prstiju dotaknu kapi vuče krvi, pa ih premaza preko vrška jezika. Ispljunu, ustade i pođe tragom vukove krvi sve do ivice proplanka, pa onda tu stade i zagleda se u pomrčinu.

Breka priđe koplju, čije je sečivo dopola utonulo u borovo deblo, pa pokuša da ga istrigne. Celo telo mu se napelo, ali koplje ni da mrdne. Diže pogled ka Orki, sivozelenih očiju na bledom, blatnjavom licu, pravog nosa i jake vilice uokvirene vranom kosom, tako nalik svom ocu i suprotan njoj. Osim očiju. Imao je Orkine oči.

„Promašio sam“, kaza, a ramena mu klonuše.

„Da“, odgovori ona pružajući Breki njegovo koplje, pola ruke kraće od njenog i Torkelovog.

„Nisi ti bio kriv“, javi se Torkel s ruba proplanka. I dalje je zurio u tminu, a debela pletenica crne, sedima prošarane kose virila je ispod njegove nolibinding kape dok mu se nos trzao. „Prepao ih je zlokobvuk.“

„Zašto nije ubio nijednog irvasa?“, upita Breka prihvatajući od Orke svoje kratko koplje.

Torkel diže šaku, pokazujući okrvavljene vrhove prstiju. „Bio je ranjen, pa nije razmišljao o večeri.“

„Šta je tako nešto uradilo jednom zlokobvuku?“, zapita Breka. Muk.

Orka pođe ka suprotnom kraju čistine, držeći koplje u pripravnosti dok je posmatrala mrku rupu u čestaru odakle je vuk izronio. Zastade, pa naheri glavu. Slabašan zvuk pronosio se šumom poput sumaglice.

Vrištanje.

Breka joj je se pridruži. On je koplje čvrsto stiskao obema šakama upirući ga u mrak.

„Torkele“, prostenja Orka osvrćući se da pogleda supruga. On je još zurio za ranjenim vukom. Pogledavši još jednom, poslednji put za njim i stresavši odranim krznom pokrivena pleća, on se okrenu i pusti korak ka njoj.

Još vrištanja, slabašnog i dalekog.

Orka se zглеda s Torkelom.

„Tamo je Asgrimovo domaćinstvo“, reče.

„Harek“, kaza Breka, misleći na Asgrimovog sina. Breka je voleo da se s njim igra na žalu kod Felura, u prilikama kada su Orka i Torkel išli u selo da trguju za namirnice.

Još jedan vrisak, slab i neopipljiv, pronese se među stablima.

„Najbolje da pogledamo“, promrmlja Torkel.

„Heja“, progunđa Orka u odgovor.

Dah im se u oblacima ledio oko njih dok su se probijali kroz borovu šumu, a tlo je bilo gusto zastrto debelim pokrivačem iglica.

Bilo je proleće, u donjem svetu videle su se naznake novog života, ali zima se još držala ovih šumovitih brda poput pogrbljenog starog ratnika koji nikako da seпусти svoje prošlosti. Hodali su jedno za drugim, Orka na čelu, a pogled joj je stalno lutao između staze koju je vuk probio kroz rastinje i koju su sledili i mrkih senki oko njih. Stari skoreli sneg mrvio se pod njihovim stopama dok se drveće razmicalo, pa su izašli na greben iznad strmih litica koje su se okomito spuštale ka zapadu, a iskrzani pramičci oblaka promicali nebom što je pucalo pod njima. Orka pogleda naniže i vide kao trska tanke stubove dima sa ognjišta kako se dižu nad Felurom, daleko ispod. Ribarsko selo gnezdilo se na istočnom obodu dubokog plavocrnog fjorda, a mirna voda mreškala se na slabom suncu. Galebovi su šestarili i dozivali se.

„Orka“, kaza Torkel i ona stade, okrenu se.

Torkel je vadio čep iz omanje mešine za vodu i pružao ga Breki, koji se zajapurio i preznojavao iako je bilo sveže.

„Njemu noge nisu duge kao tvoje“, nasmeši se Torkel kroz bradu, a ožiljak što mu se protezao od obraza do vilice iskrivi mu usta.

Orka ponovo pogleda niz trag koji su pratili i oslušnu. Već neko vreme više nije čula nikakvo vrištanje, pa je stoga samo klimnula Torkelu i uhvatila se za svoju mešinu.

Nekoliko trenutaka proveli su sedeći na jednoj steni i gledajući zeleno-plavi krajolik poput bogova na kresti sveta. Južno od njih, mimo Felura, fjord se preliwao u more, a razuđena obala savijala je najpre ka zapadu pa ka jugu, nazubljena i izbrazdana dubokim fjordovima i zatonima. Železnosivi oblaci zbijali su se nad pučinom, blistajući od snega kojim prete. Daleko ka severu jedan planinski lanac zelenih padina i snegom pokrivenih vrhova vijugao je zemljom, ispunjavajući obzorje od istoka do zapada. Tu i tamo blistala je ogromna litica, korenje planine sa ovalike udaljenosti bilo je samo blesak sivila nalik na stare kosti.

„Ponovo mi pričaj o zmiji Snaki“, reče Breka dok su sve troje zurili u planine.

Orka ništa ne odgovori, pogleda uprtog u vrludave vrhove.

„Kad bih sada počeo da ti pripovedam sagu, maleni, smrzli bi ti se i nos i prsti, pa kad bi ustao da kreneš, nožni prsti bi ti popucali kao led“, odvrati Torkel.

Breka ga pogleda onim svojim sivozelenim očima.

„Ah, znaš da ne mogu da se oduprem tom pogledu“, uzdahnu Torkel tako da mu se dah pretvori u maglu. „Dobro, onda kratka priča.“ Skide s glave nolbinding kapu i počea se. „Sve što pred sobom vidiš zove se Vigrid, Bojno polje. Zemlja skršenih kraljevstava. Sve i jedno parče zemlje između mora i onih tamo planina, kao i stotinu liga mimo njih: tu su se bogovi borili i izginuli, a Snaka im svima bejaše otac; neki kažu najveći od svih njih.“

„Svakako najkrupniji“, dodade Breka iskrenim glasom i gledajući ga zaokrugljenim očima.

„Da li ja pripovedam ovu priču ili ti?“, upita Torkel izvijajući mrke veđe.

„Ti, oče“, odgovori Breka saginjući glavu.

Torkel zastenja. „Snaka svakako bejaše najkrupniji. Bio je drevan, otac bogovima; Najstariji zvahu ga i narastao je do čudovišnih razmera, kao što bi i ti da si svakog dana od nastanka sveta jeo tako da si nabijao pod svako rebro. No ni njegova deca nisu bila mačji kašalj. Orao, Medved, Vuk, Zmaj, sva sila drugih. Rođaci se behu borili protiv rođaka, a Snaku su umorila njegova rođena deca, pa je pao. Njegova pogibija skrhalo je svet, čitava kraljevstva behu smrvljena, dignuta u vazduh tako da su mora pokuljala da ih preplave. One planine su sve što je ostalo od njega, njegove kosti sada prekrivaju zemlju koju je pocepao.“

Breka zazvižda kroz zube i odmahnu glavom. „To mora da je bio neverovatan prizor.“

„Heja, momče, mora da jeste bio. Nije šala kad bogovi zapodenu rat. Njihova propast razorila je svet.“

„Heja“, saglasi se Orka. „A Snakinim padom razjapila se jama vesena i sva ta stvorenja sa očnjacima, kandžama i moćima koja su do tada boravila u podzemnom svetu puštena su na našu zemlju neba i mora.“ Sa njihovog vidikovca svet je delovao čisto i

neiskvareno, prelepa i neukroćena tapiserija rasprostrta preko krajolika tako da su do izražaja dolazile zlatna, zelena i plava boja.

Ali Orka je znala da je istina zapravo krvava saga.

Pogleda udesno i na tlu ugleda kapi krvi povređenog vuka. U mislima je gledala kako se te kapi šire, prerastaju u lokve, još krvi pršti, avetinjska tela padaju, sasečena i slomljena, čuje se vrištanje...

Ovo je svet krvi. Očnjaka, kandži i oštrog železa. Svet kratkih života i bolnih smrti.

Torkel je pružio ruku preko Brekine glave kako bi je uhvatio za rame. Oštar uzdah. Ona trepnu i dugo i drhtavo udahnu, terajući te prizore od sebe.

„Bilo je to valjano bacanje“, kaza Torkel lupkajući Brekino koplje svojom mešinom za vodu, premda nije skidao pogled s Orke.

„Promašio sam, doduše“, promrmlja Breka.

„I ja sam promašio prvo bacanje u svom prvom lovu“, odgovori mu Torkel. „Bilo mi je jedanaest leta, a tebi je samo deset. Ti si bacio bolje od mene. Vuk te je pokrao. Je li, Orka?“ Krupnom šakom promrsi Brekinu kosu.

„Bilo je valjano bačeno“, reče Orka odmeravajući pogledom oblake ka zapadu, sada sve bliže. Gonio ih je zapadni vetar i sada je u tom vetru osećala ukus snega, oštru studen koja joj u grudima pucketa kao mraz. Zabijajući čep u mešinu, ona ustade i ode.

„Pričaj mi još o Snaki“, viknu Breka za njom.

Orka zastade. „Zar si tako brzo zaboravio svog druga Hareka?“, upita ona mršteći se.

Breka snuždeno obori pogled, pa ustade i pođe za njom.

Orka ih je vodila, vraćajući se u borovu šumu, gde je zvuk bio sablasno prigušen, a svet se smanjivao oko njih, senke igrale dok su se oni peli sve više u brda. Dok su se uspinjali, svet je oko njih postajao siv, oblaci su zaklanjali sunce, hladan vetar je siktao kroz granje.

Orka se kopljem potpomagala kao štapom kako je tlo bivalo sve strmije, penjući se uz sklisku stenu koja se poput stepeništa dizala prateći potok što se beleo od pene. Ledena voda pljusкала je i sipila joj u čizme i obojke. Pramen plave kose izvukao joj se iz pletenice, pa ga je zadenuła za uvo. Usporila je korak, prisećajući

se Brekinih kratkih nogu, iako je u krvi osećala peckanje od koga su joj svi mišići bružali. Opasnost je oduvek tako uticala na nju.

„Spremi se“, reče Torkel iza nje, a onda i Orka oseti.

Železni miris krvi, smrad ispražnjenih creva.

Vonj smrti.

Tlo se izravna pretvarajući se u proplanak na brdu, gde su debela bila oborena i raskršena. Pojavi se jedna velika koliba pokrivena travnatim krovom, kao i nekoliko pomoćnih zgrada, sve prilepljene uz liticu. Oko kolibe i ostalih zgrada bio je zid od brvana, viši od Orke.

Asgrimovo domaćinstvo.

Na istočnoj strani domaćinstva staza je savijala nizbrdo, vodeći ka selu Feluru i fjordu.

Orka pođe nekoliko koraka napred, pa stade i uperi koplje dok su se Breka i Torkel peli na zaravan.

Oba krila široke kapije ograde od brvana bila su širom rastvorena, a na tlu među njima bilo je telo, udova izlomljenih, neprirodno nepomično. Jedno krilo škripalo je na vetru. Orka začu kako Breka šišti kroz usne.

Orka je znala da je to Asgrim, plećat i železnosive kose. Čupava ruka štrčala je kroz pocepani rukav njegove tunike.

Jedna pahulja dolebdje i udeli peckav poljubac Orki po obrazu.

„Breka, ostani iza mene“, reče polazeći napred. Vrane se grakćući razleteše s Asgrimovog leša, žaleći se dok su lepetale prema krošnjama, gde su se na kraju skrasile, ali jedna je ostala da ih gleda sa stuba kapije.

Sneg poče da pada, vrtložeci se po zaravni nošen vetrom.

Orka spusti pogled na Asgrima. Bio je odeven u čojanu tuniku i čakšire, sa dobrim krznenim ogrtačem, mrkom srebrnom grivnom oko jedne ruke. Kosa mu je bila seda, telo vitko, a žilavi mišići nazirali su se kroz pocepanu tuniku. Jedna čizma mu je spala. Blizu njega ležalo je skršeno koplje, na tlu okrvavljena bradva. U grudima mu je bila rupa, a vunena tunika na njemu crnela se od skorele krvi.

Orka kleknu, pokupi sekiru i spusti je u Asgrimov dlan, obmotavajući ukočene prste oko držaljka.

„Putuj putem duša sa sečivom u šaci“, prošapta.

Breka je iza nje isprekidano disao. Bio je to prvi mrtvac kojeg je video. Nagledao se mrtvih životinja; često je pomagao da se zakolje nešto za večeru, pomagao je pri vađenju utrobe i dranju, potapanju tetiva za šivenje i vezivanje, štavljenju kože za čizme, opasače i kanije za saksove – ali da vidi drugog čoveka mrtvog, života otrgnutog od njega, to je nešto sasvim drugo.

Makar prvi put.

A ovo je bio čovek kojeg je Breka poznao. Video je iskru života u njemu.

Orka je sinu dala trenutak da se pribere dok je stajao i razrogačeno zurio u leš, a u grudima osećao titranje i ubrzano disao.

Tlo oko Asgrima bilo je izrovano, trava izgažena. Nejasan otisak čizme. Nekoliko koraka dalje lokva krvi natopila je travu. Tragovi su vodili dalje; izgledalo je kao da je neko nekoga vukao po tlu.

Dakle, Asgrim je nekoga oborio.

„Da li je ono on vrištao?“, upita Breka i dalje zureći u Asgrimov leš.

„Ne“, odgovori Orka gledajući ranu u Asgrimovim grudima. Ubod u srce: smrt je usledila brzo. Dobro što je bilo tako, pošto su mu strvinari već isključali telo. Oči i usne bile su mu samo crvene rane tamo gde su ih vrane napale. Orka prinese šaku Asgrimovom licu i odiže ono što mu je ostalo od usne kako bi mu se zagledala u usta. Samo desni i prazne, krvave rupe. Namršti se.

„Gde su mu zubi?“, prosikta Breka.

„Tenuri su ga spopali“, prostenja Orka. „Oni obožavaju ljudske zube više nego veverice žireve.“ Osvrnula se oko sebe, tražeći pogledom po obodu šume i nepravilnoj litici ikakav trag od tih sitnih dvonogih stvorenja. Kada su sama, mogu da budu napast; kada su u čoporu, znaju da budu smrtonosna, oštrokostih prstiju i britkih zuba.

Torkel obide Orku i uđe unutar zidina, kopljem opisujući širok luk dok je pretraživao oko sebe.

Stade, pa se zagleda u kapiju koja je škripala.

Orka prekorači preko Asgrima ulazeći u domaćinstvo, pa stade pored Torkela.

Za kapiju je bilo zakovano nečije telo, ruku raskrečenih, glave oklembesene.

Idrun, supruga Asgrimova.

Nije umrla jednako brzo kao njen muž.

Trbuh joj je bio rasečen, tako da su joj se creva prosula po tlu, uplićući se kao divlja loza oko starog hrasta. Toplota se još dizala s njih, pušila su se dok je sneg padao po vlažnim kolutovima. Lice joj je bilo izobličeno od bola.

Ona je vrištala.

„Šta je ovo uradilo?“, promrmlja Torkel.

„Vesen?“, pretpostavi Orka.

Torkel pokaza duboko urezane rune na kapiji, sve u oštrim uglovima i pravim linijama. „Runa zaštite.“

Orka odmahnu glavom. Rune brane od svih osim najmoćnijih vesena. Na tren pogleda Asgrima i ranu u njegovim grudima. Retko kada se dešava da se veseni služe oružjem, priroda ih je već opremila alatkama za izazivanje smrti i pokolja. Po travi je bilo mrkih mrlja: skorela krv.

Krv na Asgrimovoj bradvi. Drugi su bili ranjeni, ali ako su i pali – odneti su odavde.

„Zar su ovo uradili ljudi?“, promrmlja Torkel.

Orka slegnu ramenima, pa joj se ote pramičak zamagljenog daha dok je razmišljala o tome.

„Sve su laži“, promrsi. „Ovo nazivaju dobom mira, jer je drevni rat okončan i bogovi su mrtvi, ali ako je ovo mir...“ Zagleda se u nebo, oblaka poplegih i bremenitih, a sneg je sada vejao u naletima, i onda ponovo pogleda krvlju oblivene leševe. „Ovo je doba bure i umorstva...“

„Gde je Harek?“, zapita Breka.